

ZALA MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT

ELŐTERJESZTÉS

a Zala Megyei Közgyűlés 2022. október 27-i ülésére

Tárgy: Tájékoztató a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Zala megyét érintő tevékenységéről.

Az előterjesztést készítette: Puskás Zoltán igazgató

Megtárgyalta: Térségfejlesztési Bizottság

Előterjesztő:

Puskás Zoltán s.k.
igazgató

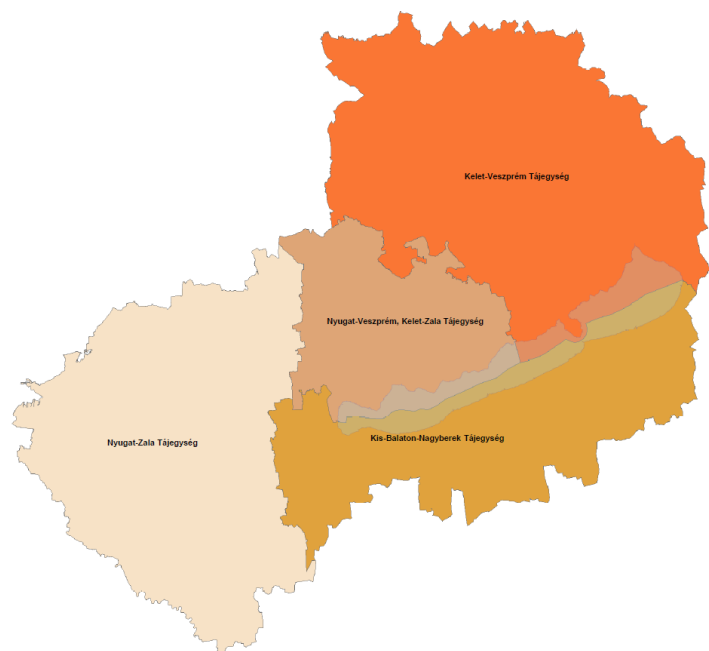
A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság beszámolója

Zala megyei tevékenységéről (2020-2022)

1. Igazgatás

Az Agrárminisztérium (AM) döntése alapján a hazai nemzeti park igazgatóságoknál új szervezeti struktúrát alakítottak ki 2020. elején, aminek keretében bevezették a tájegységi modellt. Az átszervezéssel a minisztérium a mindenekelőtt a racionalizált működést kívánta biztosítani. Ennek szellemében az igazgatósági feladatellátás fókuszát a központokról a munkák megvalósulásának tényleges helyszíneire, a tájegységekre helyezték át.

Fenti elvnek a megtestesítője volt „a nemzeti park igazgatóságok szervezeti és működési szabályzatának kiadásáról” szóló 1/2020. (I. 24.) AM utasítás, amely a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (BfNPI) szervezeti rendszerében is nagy változást jelentett. Igazgatóságunk működési területén négy önálló, osztály szintű területi szervezeti egység (tájegység) jött létre:

A BfNPI működési területének tájegység szintű felosztása

A négy tájegység közül Zala megye területét három érinti:

- Nyugat-Veszprém Kelet-Zala Tájegység (tájegységvezető: Sinka Gábor), mely Zala megyét érintően 32.221 hektár kiterjedésben, 23 település közigazgatási területét foglalja magába. A Keszthelyi-hegység, Hévíz környéke és a zalai Balaton-parti települések egy része tartozik ide. A Keszthelyi-hegység nagy része a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része, a Hévízi-tó és környezete pedig önálló természetvédelmi terület.
- Kis-Balaton-Nagyberek Tájegység (tájegységvezető: Takács Róbert), mely 25.853 hektár kiterjedésben, 10 település közigazgatási területét foglalja magába. Keszthely, a Kis-Balaton

Zala megyei része és a zalai Balaton-parti települések egy része tartozik ide. A Kis-Balaton a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része.

- A Nyugat-Zala Tájegység (tájegységvezető: Magyar Máté) teljes kiterjedésében Zala megye területén fekszik, 306.685 hektáron 218 település közigazgatási területét foglalja magába. Nagyobb összefüggő védett természeti területe a Mura-menti Tájvédelmi Körzet.

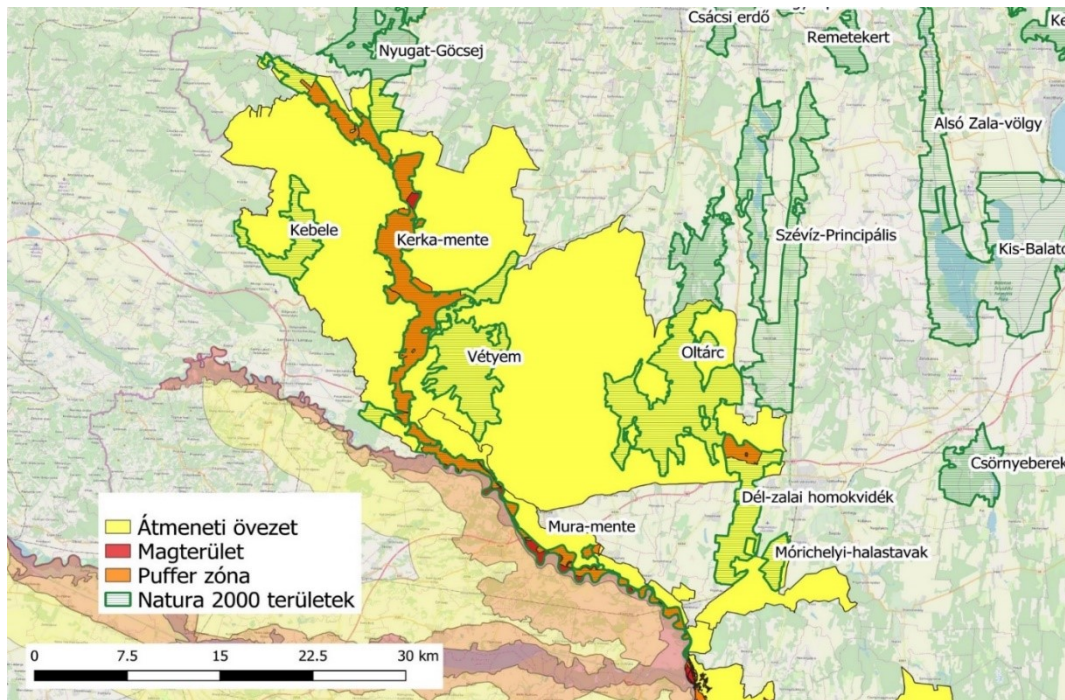
Igazgatóságunk a közösségi jelentőségű természetvédelmi területek, azaz az európai Natura 2000 hálózathoz tartozó természetmegőrzési és madárvédelmi területek természetvédelmi kezelője is egyben. Zala megyét érintően a következő azonosítójú és elnevezésű 19 Natura 2000 terület tartozik működési területünkhöz:

HUBF20037 Alsó-Zala-völgy	HUBF20043 Mura mente
HUBF30002 Balaton	HUBF20054 Nagypapornaki-erdő
HUBF20050 Csörnyeberek	HUBF20039 Nyugat-Göcsej
HUBF20049 Dél-zalai homokvidék	HUBF20046 Oltárc
HUBF20047 Felső-Zala-völgy	HUBF20055 Remetekert
HUBF20048 Kebele	HUBF20052 Sárvíz-patak mente
HUBF20044 Kerka mente	HUBF20045 Szévíz-Principális-csatorna
HUBF20035 Keszthelyi-hegység	HUBF20040 Vétyempusztá
HUBF30003 Kis-Balaton	HUBF20053 Zalaegerszegi Csácsi-erdő
HUBF10001 Miklósfai Mórchelyi-halastavak	

Valamennyi Natura 2000 területünk az Agrárminisztérium által jóváhagyott fenntartási tervvel rendelkezik.

A Balaton és a Kis-Balaton területe úgynevezett Ramsari terület, azaz a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyekről, különösen mint a vízimadarak élőhelyeiről szóló Ramsari Egyezmény, mint természetvédelmi célú államközi megállapodás hatálya alá eső terület.

További kiemelt fontosságú nemzetközi státusszal rendelkező terület az UNESCO Határon Átnyúló Mura-Dráva-Duna Bioszféra-rezervátum, mely eredetileg Magyarország és Horvátország területén egy 2009. évi államközi megállapodást követően 2012-ben került kihirdetésre. A három folyó területét magába foglaló bioszféra-rezervátum nagymértékű bővítésének nominációját öt ország (Ausztria, Szlovénia, Magyarország, Horvátország és Szerbia) nyújtotta be hivatalosan 2020 májusában az UNESCO részére szakminisztériumaik támogatásával. A bővített területű ötoldalú bioszféra-rezervátum hivatalos, UNESCO MAB bizottság általi kihirdetése 2021. szeptember 15-én történt meg. A BfNPI működési területén, Zala megyében a bioszféra-rezervátum kiterjedése az eredetileg 6.287 hektáros korábbi területhez képest 94.671 hektárral bővült, azaz jelenleg 100.898 hektár kiterjedésű, 87 település területét érintően. A korábban csak a Mura menti területeket magába foglaló bioszféra-rezervátum jelenleg kiterjed a Kerka-vidékre, a Hetésre, a Vétyem és az Oltárc erdőtümbjeire, a Nagykanizsa környéki homokvidékre és a Mórchelyi-halastavakra is.

A bővített Mura-Dráva-Duna Bioszféra-rezervátum területe az érintett Natura 2000 területekkel

További igazgatási szintű természetvédelmi fejlesztési koncepciónk része a védett természeti területek hálózatának bővítése. 2021. januárban Igazgatóságunk a Zala Megyei Közgyűlésének elnökével közös levelében dr. Nagy István agrárminiszter úr támogatását kérte a tervezett Kerka-menti Tájvédelmi Körzet védetté nyilvánítási eljárásának megindításához. Agrárminiszter úr márciusban kelt levelében támogatásáról biztosította az Igazgatóságot és felkérte a tervezési terület lehatárolására, a megalapozó dokumentáció és a részletes kezelési terv tervezetének kidolgozására. A Nyugat-Zala Tájegység munkatársai alapos és komoly munkával újraírták a korábbi eljárásokban készült dokumentációt és az AM-mal folyamatos szakmai egyeztetéseket folytattunk. Június 30-án felterjesztettük a dokumentációt annak valamennyi elemével az AM NPTF és az AM TMF részére a területi egyeztetések előtti ellenőrzésre és véleményezésre. A főosztályok módosítási javaslat nélkül jóváhagyták azt. Helyettes államtitkár úr NPTF/591-1/2021. sz. levelében a területi egyeztetések megkezdését indítványozta, melyre az előkészületeket szeptember folyamán megtettük. Helyettes államtitkár úr beleegyezésével a védetté nyilvánítási eljárás első, területi egyeztetési szakaszát a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően 2021. október 1-én megkezdjük a védetté nyilvánítási javaslat és természetvédelmi kezelési terv tervezet érintetteknek való megküldésével és kifüggesztésével, valamint a területi egyeztető tárgyalások időpontjának kitűzésével. Október 21-én és november 3-án megtartottuk a területi egyeztető tárgyalásokat. Ezt követően 2021 decemberében miniszter úr a védetté nyilvánítási eljárást felfüggesztéséről döntött, mely azóta is tart.

További természetvédelmi-tájvédelmi jellegű igazgatási státusszal rendelkező, a továbbiakban nem részletezett elemek a megyében az ex lege védelem alatt álló lápok, források, földvárak és kunhalmok; az országos ökológiai hálózat területe és a tájképvédelmi övezet területe.

2. Fejlesztések, projektek

Igazgatóságunk alapvető és sokrétű feladatainak ellátását folyamatos fejlesztések révén, hazai és európai uniós pályázati források elnyerésével, felhasználásával igyekszik hosszú távon biztosítani. Tárgyi időszakban a következőkben ismertetett, lezárt, illetve még folyamatban lévő pályázatok, projektek folytak Igazgatóságunk által önállóan irányítva vagy projektpartnerként Zala megye területét érintően.

I. GINOP-7.1.5-16-2016-00002 Kis-Balaton Látogatóközpont kialakítása és a Diás-szigeti Fekete István-emlékhely fejlesztése (Széchenyi 2020 program)

Elnyert támogatás: 1 194 785 348 Ft

Projekt költségvetés: 1 203 235 737 Ft

Önerő: 8 450 389 Ft

A projekt megvalósítási időszaka: 2017.03.01-2020.06.30

Kedvezményezett: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

A projektben megvalósult Kis-Balaton Látogatóközpont sikeres üzemeltetési pályázatát követően 2021. szeptember 22.-én átadásra került és szeptember 23.-án megnyitotta kapuit a látogatók előtt. A fejlesztés célja egy multifunkcionális látogatóközpont létrehozása volt, ami mintegy 1000 négyzetméteren állandó kiállítással fogadja a látogatókat. A látogatóközpont beindítása természetesen olyan kevésbé látványos háttér tevékenységek, mint az épület gépészeti rendszereinek beüzemelését és azok folyamatos karbantartását is jelenti egyben. Ezzel párhuzamosan a turisztikai tevékenység rendjének kialakítása és új attrakciók sikeres beindítása valósult meg. Széleskörű szolgáltatásai között többek között mozival, játszótérrel, tanösvénnyel, étteremmel, továbbá kenus programokkal biztosítja az ide látogatók kikapcsolódását, pihenését.

Nagyon nagy öröm Igazgatóságunk számára, hogy az „Év Balatoni Középülete 2020” címet nyerte el a Kis-Balaton Látogatóközpont a Nők a Balatonért Egyesület és a Balatoni Szövetséggel együttműködésében meghirdetett az „Év Balatoni Háza” építészeti díjpályázaton.

A közelben található Diás-szigeti Fekete István Emlékhely, amely a projekt keretén belül szintén friss arculatot kapott már nyár folyamán fogadta látogatóit, akár kenuval vagy golf autóval történő megközelítési lehetőséggel. A kenus szolgáltatás nagy örömmel veszik igénybe a vendégek. A Diás-sziget Fekete István Emlékhely 2020 nyara óta látogatható.

II. KEHOP – 4.1.0-15-2016-00057 A Mura-mente komplex élőhelyfejlesztése és gazdálkodási centrum kialakítása

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 254.433.818,-

Támogatás intenzitás: 100 %

A projekt időtartama: 2016.09.15. – 2021.09.14. (hosszabbítás alatt)

Kedvezményezett: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

A projekt elsődleges célja a hagyományos extenzív állattartás lehetőségének megteremtése a Tájvédelmi Körzet területén, a hagyományos extenzív tájhasználat során kialakult mozaikos (erdő, gyepek, holtág) ártéri élőhelyek állapotának javítása, fenntartása a legeltetés feltételeinek megteremtésén keresztül.

Az ártéri legeltetés infrastruktúráját biztosító, magyar szürkemarhák tartására alkalmas, Letenye külterületén fekvő állattartó telep kivitelezése 2021-ben fejeződött be, használatbavételi engedélyezési eljárása sikeresen lezajlott. Sajtónyilvános ünnepélyes projektnyitórendezvény megrendezésre került. A projekt keretében egy ártéri élőhelyeket és ártéri gazdálkodást bemutató tanösvény is megvalósult.

A telep működtetéséhez szükséges, tervezett mezőgazdasági gép beszerzésének közbeszerzési eljárása négy részben lett meghirdetve és a négy részből egy részben zárult csupán sikerrel. A projekt időtartamának meghosszabbítása a szükséges támogatási ráemeléssel együtt jelenleg folyamatban van. A projekt részét képező tanösvény kialakítása és a kapcsolódó egyéb beszerzések megtörténtek. Az állattartó telep üzemeltetésére (egyelőre mezőgazdasági gépek nélkül) 2022 februárjában pályázatot írtunk ki. A meghirdetett feltételek mellett pályázati ajánlat nem érkezett be, így az eljárás eredménytelen volt. 2022 júliusában ismételten kiírtuk az üzemeltetési pályázatot, immár egy használt erőgép bérbe vételi lehetőségével együtt. A megadott pályázati határidőig 1 db érvényes, de hiányos pályázat érkezett be, melyet a hiánypótlást követően értékeltünk és a beérkezett ajánlat pontozását követően az eljárást ismételten eredménytelenül zártuk. A projekthosszabbítás időszakában további, az ártéri állattartáshoz elengedhetetlenül szükséges eszközök, gépek kerülnek beszerzésre. Az üzemeltetési pályázatot harmadik alkalommal is közzétesszük.

III. KEHOP – 4.2.0-15-2016-00003 A területi jelenlét és természetvédelmi őrzés hatékonyságának javítása a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának komplex fejlesztésével

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 254.433.818,-

Támogatás intenzitás: 100 %

A projekt időtartama: 2016.09.26. – 2021.03.31

Kedvezményezett: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

A projekt Zala megyében megvalósult fejlesztési elemei:

- a) Fenékpusztán megtörtént a helyi természetvédelmi őri iroda felújítása a fenékpusztai Vönöczky Schenk Jakab Kutatóházban, valamint a tároló-gazdasági épület bővítése. Az informatikai eszközök és az irodabútorok fejlesztése (homlokzat hőszigetelése, külső nyílászáró cserék, tető hőszigetelése, kémény külső felújítása, tetőtéri terasz hőszigetelése és burkolása, iroda bővítése, burkolatok cseréje, mellékhelyiségek felújítása, teljes festés, fűtőkorszerűsítés). Ez lehetővé tette a tájegységi őrszolgálati irodahálózat energiahatékonysági mutatóinak és a klímaváltozás káros hatásaival szembeni ellenálló képességének javítását. Az épület külseje, belső terei, továbbá a kiszolgáló épület gépészeti megoldásai együtt segítik az őrszolgálati munka elvárható hatékonyságát és teljesítményét, másrészt a kapcsolódó szakintézmények kutatóinak pihenését és munkáját.

A meglévő tároló épületet kiegészítve egy karbantartó műhely együttes kialakítása anyag-, szerszám- és gépkocsi tárolókkal, a helyszínen és a terepen dolgozóknak egy kis pihenő-melegedő helyiséggel.

- b) Zalaszántón megtörtént a zalaszántói Kotsy-vízimalom őrszolgálati iroda felújítása, az informatikai eszközök fejlesztése (a szociális helyiségek felújítás, lábazati szigetelés felújítás, külső nyílászárók felújítása látogatói tér, iroda és szolgálati férőhely hajópadlójának felújítása, bejárat külső deszka zsaluszárnyak kijavítása, cseréje, vakolás, festés)

IV. KEHOP-4.1.0-15-2016-00026 Élőhely-védelem, és helyreállítás a Kis-Balaton medence és a Nyugat-Külső-Somogy kistájakon

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 425.000.000 Ft

A projekt támogatásának intenzitása: 100 %

A projekt időtartama: 2016.10.05. – 2021.09.30.

Kedvezményezett: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

A projekt Zala megyében megvalósult fejlesztési elemei:

A projekt célja elősegíteni az élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetének javítását, a természetvédelmi kezelés és bemutatás infrastruktúrájának fejlesztését. Elsődleges feladat az élőhelyvédelem és -helyreállítás: a projekt keretén belül a területek további degradálódásának megállítása, az eredeti életközösségek fenntartása, a biodiverzitás fokozódása feltételeinek javítása, inváziós fajok visszaszorítása, továbbá a tájképi érték megtartása. Zala megyét érintően a Kis-Balaton medence (Kápolnapusztá és a zalavári Búzásrét) vonatkozásában. 146 hektáron történt meg a cserjésedés megállítása, az inváziós fásszárú fajok terjedésének visszaszorítása, a szukceszió megállítása.

V. KEHOP – 4.1.0-15-2016-00021 A legeltetési infrastruktúra átfogó fejlesztése a Káli-medence és a Kis-Balaton térségében

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 369.000.000 Ft

A projekt támogatásának intenzitása: 100 %

A projekt időtartama: 2017.01.01. – 2022.12.31.

Kedvezményezett: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

A projekt Zala megyében megvalósult fejlesztési elemei:

Célunk az volt, hogy az érintett területeken elhelyezkedő jó természetességű területeken a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság saját állatállományával, legeltetéssel fenntartott gyepterületek bővíthessenek és jobb természeti állapotba kerülhessenek. Ebből a Kis-Balaton projekt-rész a kápolnapusztai állattartó telep infrastrukturális helyzetének megújítására fókuszált.

A meglévő épületei közül a főistálló, a mellékistálló és a bikaistálló teljes felújítása történt meg. Ezen felül új szénatároló és új trágyatároló is épült. A kivitelezések külső-belső felújítást, a szociális helyiség mai igényeknek történő kialakítását is magába foglalják, valamint a karámok, utak, villamos hálózatok kiépítését szintén.

VI. KEHOP – 4.1.0-15-2016-00056 Vizes élőhely-rekonstrukciók a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Somogy- és Zala megyei területein

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 460.000.000 Ft

A projekt támogatásának intenzitása: 100 %

A projekt időtartama: 2017.01.01. – 2022.12.31.

Kedvezményezett: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

A projekt az Igazgatóság legértékesebb Somogy és Zala megyei láp- és vizes élőhelyeinek rekonstrukcióját, egyes kiemelt jelentőségű Natura 2000 élőhelytípusok területi kiterjedésének és minőségének javítását, valamint a területen előforduló közösségi je-lentőségű, illetve védett, fokozottan védett növény és állatfajok élő- és szaporodó helyeinek megőrzését tűzte ki célul. A természeti értékek védelme mellett, a projekt a hatékony, gazdálkodói érdekekkel is összehangolt vízkormányzást, illetve a nagyvizek és haváriák biztonságos kezelését is biztosító vízgazdálkodási rendszerek kiépítését tűzte ki célul. Zala megyében a projekt keretében két beruházás valósult meg:

- a) **Vizes élőhely-rekonstrukció mintaprojekt a Principális-csatorna mentén:** A beavatkozási terület a Principális-csatornán, valamint kisebb árkokon került kivitelezésre a Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyonkezelési területein Kilimán térségében. Két műtárgy került kialakításra, az egyik műtárgyon (árapasztón) a víz a télvégi nagyvizek idején a mélyen fekvő gyepekre kerül kiengedésre, míg a másik műtárgy ezeket a vizeket tavasszal visszaereszti a Principális-csatornába. Ezen kisvizek ívóhelyet jelentenek a halaknak, táplálkozó- és szaporodóhelyet biztosítanak a kételtűeknek, madaraknak és gerincteleneknek egyaránt. Az év során alkalmanként előforduló nagyvizek további időszakos elöntéseket eredményeznek, amely jelentősen javítja a csatorna menti vizes élőhelyek természeti állapotát, valamint a Principális-csatorna árvízi kockázatát is csökkenti Kiskanizsán és az alsóbb szakasz többi településén.
- b) **Láperdő élőhely fejlesztése a Zalakomári Madárrezervátum Természetvédelmi Területen:** Az Igazgatóságunk vagyonkezelésébe tartozó égeres láperdő vízellátásának biztosításával, a talajvízszint emelésével a környező erdők, többek között a Csörnyeberek Erdőrezervátum fokozottan védett erdeinek vízellátottsága jelentősen javul. Mivel a láperdő és az azt övező erdőtagok faanyagtermelést nem szolgálnak, ezért gazdasági érdekeket nem veszélyeztet a tartós vízborítás. A funkcióját be nem töltő egykori töltés és vízkormányzást szolgáló műtárgyak (árapasztó és zsilip) felújítása sikeres volt. További projektelem volt a láperdő menti becserjésedett gyepek rekonstrukciója, ezeken az invazív fajok eltávolítása, ezzel a további kezelés (kaszálás) lehetőségének biztosítása.

VII. KEHOP – 4.1.0-15-2016-00050 A Hévízi-tó átfogó tóvédelmi programjának megvalósítása

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 661.900.000 Ft

Támogatás intenzitás: 100 %

A projekt időtartama: 2017.01.26. – 2022.12.31.

Fő kedvezményezett: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

Konzorciumi partnerek: Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház; Hévíz Város Önkormányzata; A Hévízi-tó és Felszín Alatti Vízyűjtő Területének Környezetvédelme Alapítvány

Projektelemek:

A Hévízi-tavon és a Hévízi-csatorna területén az idegenhonos vízinövényfajok állományának csökkentése kétféle módszerrel: lánctalpas és úszó kotrógéppel (deszelektív), valamint kézi eltávolítással, búvármunkával (szelektív).

Azokon a szakaszokon, ahol nincs, vagy kis mértékben fordulnak elő védett vagy védendő növények, és azok kikerülhetők, a gyérítés gépi eszközökkel történt, külsős vállalkozó bevonásával. Az idegenhonos növényfajok állományainak gyérítését a Vállalkozó 2020. november 4. napján megkezdte és a szerződésében foglalt határidőket betartva elvégezte. A projekt megvalósítása során 2021-ben második alkalommal is elvégeztették az idegenhonos vízinövények gyérítését, de ekkor már jóval kisebb mennyiségű biomasszát kellett eltávolítani.. A munkafolyamatok elvégzése során figyeltünk arra, hogy a védett vagy védendő növények ne sérüljenek az idegenhonos növények kiemelése során, ezért azokon a részeken, ahol nagy kiterjedésben vannak jelen védett, vagy védendő fajok, a gyérítést a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai végezték kézi eszközökkel.

A Hévízi-tavon és a Hévízi-csatorna területén az idegenhonos víziállatfajok (halak és márványrák) állományának csökkentése.

A BfNPI munkatársaival szelektív és sérülésmentes megfogásra alkalmas eszközök (elektromos halászgép, varsák, apró szemű zsákos hálók, emelőhálók, dobóhálók) alkalmazásával történt és történik a gyérítés. A 2020 és 2022 közötti időszakban végrehajtott beavatkozások eredményeként a Hévízi-tóban és a Hévízi-csatornában jelentősen lecsökkent a márványrák állománya.

A tóban elvégzett bűvár merülések során sikerült több idegenhonos halfaj szaporodó állományáról, valamint az őshonos „Hévízi vadponty” állományáról is fotó és videó dokumentációt készítettünk.

A Hévíz-Keszthelyi-láp nemzeti parki vagyonkezelésben lévő, leromlott természetességi állapotú gyepterületein a biodiverzitás növelése, az élőhelyek fejlesztése, helyreállítása és természetességi állapotuk javítása érdekében, külsős vállalkozó és a BfNPI munkatársai által a beavatkozási terület felülvetése saját vagyonkezelésben lévő, kiemelkedően jó természetességi állapotú és fajösszetételű gyepterületről (Batyki-láprét) származó kaszálékkal.

Vízi tanösvény kialakítása és működtetéséhez szükséges eszközök beszerzése

Cél: A Hévízi-csatornának és a Hévíz-Keszthelyi-lápnak, mint a Keszthelyi-hegység és a Kis-Balaton NATURA2000 területei közötti összeköttetést megteremtő ökológiai folyosó természeti értékeinek és a projekt során végrehajtott tevékenységek eredményeinek bemutatása

Kenutúrák lebonyolításához szükséges eszközök beszerzése, információs táblák, rönk bútor szett, vízre szállást segítő stégek kihelyezése.

Konzorciumi partnerek megvalósított projektelemei:

Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház: A Hévízi-tó TT területén erdőállományszerkezet javítása, idegenhonos lágy- és fás szárú növényfajok gyérítése, a Hévízi-tó és közvetlen környezetének élőhely fejlesztése tőzgeviszapótlással, az északi és a déli zsilip rekonstrukciója, Hévízi-tó TT tanösvény és lombkoronasétány kialakítása.

Hévíz Város Önkormányzata: A Hévízi-tó véderdő részét képező Hévíz 07/2 helyrajzi számú ingatlan területén a véderdő állományszerkezetének javítása, idegenhonos lágy és fás szárú növényfajok gyérítése.

VIII. LIFE IP GRASSLAND-HU (LIFE17 IPE/HU/000018) A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával

BfNPI projekt-költségvetése: 1.433.761 €

Finanszírozás: 100% - ebből 60% Európai Unió LIFE alapja, 40% magyar kormányzati társfinanszírozás

Koordináló kedvezményezett: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.

Együttműködő partnerek: **Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság**, Budapesti Erdőgazdaság Zrt., Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, Magyar Madártani

és Természetvédelmi Egyesület, Magyar Természettudományi Múzeum, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Zöld Akció Egyesület

A gyepek megőrzését célzó akciók a BfNPI két Zala megyei és egy Somogy megyei területén zajlanak. Zala megyében egyrészt a magas biodiverzitású Batyki-láprét, mint kis kiterjedésű ősgyep természetvédelmi helyzetén igyekeznek javítani, másrészt – más projektekben folyó tevékenységeikkel összehangoltan – a Mura mente Natura 2000 területén dolgoznak azon, hogy legelő állatok vehessenek birtokba rehabilitációra szoruló egykori legelőterületeket.

Mura menti állattartó telepünk környezetében fekvő rossz állapotú gyepeink szárúzásával és kaszálásával, valamint a LIFE IP projekt finanszírozásával megvásárolt szántóterület visszagyepesítésével és hajtóút kialakításával készültek a 2021-ben KEHOP-forrásból megvalósult gazdálkodási központ beüzemelésére, mely az alkalmas üzemeltető megtalálását követően reményeik szerint hamarosan bekövetkezik.

A projekt első kétéves ciklusában a saját megvalósításban történő helyreállító kezelésekhez kapcsolódó mezőgazdasági eszközöket szereztük be. A kézzel irányítható, alternáló kaszafeltéttel felszerelt önjáró kistraktor és a motoros fűkasza segítségével 2021-ben kezdtük meg a Batyki-láprét magas aranyvesszővel és kutyabengével erősen fertőzött foltjain a mozaikos jellegű, lokális beavatkozásokat.

2021 tavaszán, a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. koordinálásával megkezdte munkáját a helyi szinten a projektpartnerek által működtetett Gyepvédelmi Tanácsadó Szolgálat (tájégségenként 1 fő). A gyepvédelmi tanácsadók számára a projekt terhére gépjárművet, GPS-t, térinformatikai licenst, irodai eszközöket és szakkönyveket is beszereztünk. Emellett Zalaegerszegen megvásároltak egy vonzó természeti környezetben fekvő ingatlant, mely kisebb felújítást követően Gyepvédelmi Információs Központként és Igazgatóságunk Zala megyei gazdálkodási központjaként is szolgálni fogja a természetvédelem ügyét.

IX. PaNaNet+ (ATHU003) - INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program

Fenntartható természetturisztikai kínálatok fejlesztése és optimalizálása Nyugat-Pannónia védett természeti területeinek hálózatában

BfNPI projekt-költségvetése: 486 171,90 EUR

Finanszírozás: 100% - ebből 85% ERFA támogatás, 15% magyar kormányzati társfinanszírozás

Projekt időtartama: 2016. május 1 – 2021. december 31.

vezető partner: Regionalmanagement Burgenland GmbH (AT)

projektpartnerek: **Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság**, Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, NPNSW (AT), Burgenland Tourismus (AT)

A projekt keretében 2021. június 3-án került átadásra a Kápolnapusztai Bivalyrezervátum akadálymentesítési szempontoknak megfelelő korszerűsítése. Megújult a fogadóépület belső tere, felújításra került a női és férfi mosdó, továbbá az itt lévő, illetve a bivalyistállóban található állandó kiállítások. Megújult a tanösvény és élményelemei, pl. a távcsöves madár- és ürgemegfigyelő állomások. Akadálymentesítési céllal felújításra került és szilárd burkolatot is kapott a területet bejáró sétaút. A sétaút kb. 1 km hosszú nyomvonala térkő burkolatot kapott, arányos közönként kiszélesedő pihenőhelyekkel tagoltan. A tanösvény fa pallósoros részei javításra kerültek. A beruházás révén a Kápolnapusztai Bivalyrezervátum jelenleg már akadálymentes élményt nyújt mind a mozgásukban, hallásukban vagy akár látásukban korlátozott, azaz a speciális igényű látogatók számára is. 2022. évben befejeződött az AM által támogatott aktív kikapcsolódást szolgáló feladatok, programok, beruházások támogatása program keretében kivitelezett kilátótorony építése Kápolnapusztán.

Továbbá az Igazgatóság murai Hódvár kikötőhelyén valósultak meg kisebb infrastrukturális fejlesztések (kikötői eszközök és csónakszállító beszerzése, mobil hódles kialakítása) és a projekt keretében került megrendezésre a II. Kerka-Mura vízimű is.

X. Amazon of Europe Bike Trail (DTP2-002-2.2) – INTERREG Duna Transznacionális Program

BfNPI projekt-költségvetése: 180 000 EUR

Finanszírozás: 100% - ebből 85% ERFA támogatás, 15% magyar kormányzati társfinanszírozás

Projekt időtartama: 2018. június 1 - 2021. május 31.

vezető partner: Iskriwa, Institute for Development of Local Potentials (SL)

projektpartnerek: 12 szervezet Ausztria, Magyarország és Horvátország területéről

A projekt időszakában 1260 km hosszú kerékpárút került kijelölésre az ausztriai Murecktól egészen Mohácsig a Mura, Dráva és Duna folyók északi és déli partján az ötoldalú Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum (TBR MDD) területén. A kerékpárút teljes szakaszán egységes pihenőpontok, irányjelzők és információs táblák kerültek kihelyezésre.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság részt vett a Duna Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén áthaladó szakaszok kialakításában is, így felelőse volt a Letenye-Barcs szakasz kitáblázásáért, Letenye és Őrtilos településeken pihenőpont építéséért (kerékpáros szervízoszloppal, padokkal, kerékpártámaszokkal, kukával, mozgás érzékelő napelemes lámpával,

információs táblával) és Letenye-Mohács szakaszon 6 db információs tábla kihelyezéséért. A teljes útvonal infrastrukturális kiépítése 2021. április végéig befejeződött, a túraútvonal tesztidőszaka 2021 májusában indult. 2020 és 2021 során is a Bioszféra-rezervátumot és az AoE kerékpáros túraútvonalat népszerűsítő II. Nemzetközi Kerékpáros Fesztivál keretén belül kerékpáros túrát szerveztünk 40-40 fő részvételével

A projektből létrehozott, Szlovénia által működtetett foglalási rendszeren keresztül a látogatók maguk tervezhetik meg túráikat az AoE kerékpárúton, vagy akár a foglalási központ (Booking Center) segítségével kész programcsomagok vásárlására is lehetőségük van (<https://aoebikettrail.com/plan-your-trip/>). A kerékpárút mentén lévő szolgáltatók tájékoztatása a térségi szállás és vendéglátóhelyek jelentős fejlődését vonhatja maga után. A teljes túraútvonalról útikönyv és térkép készült.

Az öt ország projekt partnerei közös szervezet terveznek alapítani, mely Szlovéniában, Amazon of Europe Bike Trail Destination Management Organisation néven kerül majd bejegyzésre. A szervezet egyik feladata a Booking Centeren keresztül lefoglalt utak, és igénybe vett szolgáltatások után képződött bevételek meghatározott százalékából természetvédelmi célú beavatkozások támogatása a bioszféra-rezervátum területén.

XI. Eco Bridge (HUHR/1901/2.2.1/0117) - INTERREG HU-HR Magyarország-Horvátország Együttműködési Program

BfNPI projekt-költségvetése: 188 600 EUR

Finanszírozás: 100% - ebből 85% ERFA támogatás, 15% magyar kormányzati társfinanszírozás

Projekt időtartama: 2020. szeptember 1. - 2022. december 31. (meghosszabbítva)

vezető partner: Csáktornya város (Cakovec - HR)

projekt partnerek: Letenye város, Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, Međimurje megye (HR), Međimurje Nature (HR)

Az elsősorban a murai határ régióban megvalósuló projektben nagyszabású haltani, madártani és makroinvazív fajokra vonatkozó kutatások folytak 2021-2022 során Igazgatóságunk megbízásából. A vizsgált élőlénycsoportok mobilitására tekintettel a megbízás tágabb földrajzi területre terjednek ki, főként az Ötoldalú Mura-Dráva-Duna Bioszféra-rezervátum és az ott fekvő Natura 2000 területek területére, de a madártani kutatások a Kis-Balatont is érintik, mint vonulási helyszínt. Az elektromos halászgéppel történő haltani vizsgálatok a Mura folyóra, valamennyi befolyójára és

vízrendszerére terjedtek ki; összesen 70 db kisvízi (300 m), középvízi (300 m), nagyvízi (600 m) és holtágakat érintő (150 m) transzekt jellegű mintavételi helyen mintavételi helyenként két, egy tavaszi és egy őszi időszakot érintő alkalommal történt. A haltani kutatás rendkívüli intenzitásából adódóan kiemelkedő eredményekkel járt. A madártani felmérések szintén két szezont fedtek le, 24 meghatározott vonatkozóan 5 Zala megyei Natura 2000 területen kijelölt, összesen 53 db 2,5*2,5 km nagyságú UTM négyzetben zajlottak, költő, vonuló és telelő fajokra egyaránt kiterjedtek. A városi madárélőhelyeket vizsgáló és elemző alprojekt elsősorban Letenye városát érintette, de összehasonlító jelleggel Lenti és Nagykanizsa városokra is kiterjedtek. A kutatás eredményeit a városok vezetésével a városi zöldinfrastruktúrafejlesztés irányainak meghatározását megkönnyítendő és a településrendezési eszközöket is befolyásoló tényezőként meg fogjuk osztani. Továbbá a bioszféra-rezervátum területére koncentráló, makroinvazív fajokra vonatkozó akcióterv kidolgozása is megtörtént, ennek a jövőben a regionális természetvédelmi kezelésekben van jelentősége. A négy részprojektelem összegző kutatási jelentései és adatbázisai 2022 júliusában készültek el.

Kisebbségi értékű monitorozási eszközök beszerzésén túl darázsgarázsok beszerzése is történik a projekt befejezéséig. Két szakmai műhelytalálkozót szerveztünk: 2021 novemberében rendeztünk Lenti városában a bioszféra-rezervátum területén halastavi és természetesvízi halgazdálkodással foglalkozó szervezetek és a témában érintett élőlénycsoport-szakértők részvételével, valamint 2022 áprilisában Letenyén ökológiai szemléletű gyepgazdálkodással foglalkozó gazdálkodók, érdekképviselői szervek, civil szervezetek, kutatók és hatósági szereplők részvételével.

2022 júliusában mutattuk be YouTube csatornánkon az „Eco Bridge – élő hidak, éltető tájak” című projektfilmünket, mely a kutatási tevékenységek végigkísérésével, szakértők megszólaltatásával mutatja be a regionálisan kiemelt jelentőségű táji és természeti értékeken felül a természetvédelem és a tájgazdálkodás aktuális, általános és lokális kihívásait is. A film iránti érdeklődés kimagasló, a bemutatót követő két hónapban több mint 1800 megtekintése történt. A filmet regionális zalai TV csatornák számára is érdemes felajánlani vetítésre.

A projekt során 7 Zala megyei Natura 2000 területre készült el az igazgatási munkában használatra váró, a hatóságok számára döntéseiket megkönnyítő és alátámasztó dokumentum, a közösségi jelentőségű fajokra és élőhelyekre vonatkozó természetvédelmi célokat és azok elérésének lehetőségeit tartalmazó, úgynevezett céldokumentum. Ezen felül felújításra került a Mórchelyi-halastavak különleges madárvédelmi terület 13 évvel ezelőtt készült, mára elavult Natura 2000 fenntartási terve.

A projekthosszabbítás 3 hónapos időszakában két, a projekt eredményeinek bemutatásával összekötött túrát tervezünk megszervezni, illetve elektromos kerékpárokat tervezünk beszerezni a Természetvédelmi Őrszolgálat Zala megyében szolgálatot teljesítő tagjainak számára.

XII. Egyéb fejlesztéseink

Kisebbségi volumenű, projektektől független, saját erőforrásból történt fejlesztéseinket tekintve a következők közül emelnénk ki.

Zalavári állattartó telepünkön többek között befejeződött a karám és báladepók durva kőzúzalékkal való elterítése és megerősítése, illetve a fix padozatú oltófolyosó funkcionális átépítése, ezzel egyidejűleg körbála etető, itató vályúk beszerzése is megtörtént.

Zalaszentlőrincen, a Kotsy-vízimalom 2021-ben befejeződött felújítása után többszöri sikertelen üzemeltetői pályázatát követően az Igazgatóság saját körben újra nyitotta 2022. július 21-én a Kotsy-vízimalomot, ahol egy szakavatott molnár mutatja be az egykori malomipari gépeket, eszközöket.

3. Együttműködések, további tervek

Az Igazgatóság 2020-ban megvalósult szervezeti átalakítását követően igyekeztünk a helyi és regionális együttműködési tevékenységeinket humán kapacitásunk korlátozottságának ellenére is szorosabbra fogni.

A helyi igazgatási szereplők közül kiemelt partneri helyet foglal el a Zala Megyei Önkormányzat, melynek több Interreg forrásból megvalósuló programjához is együttműködőleg kapcsolódtunk. A capCROSSplan elnevezésű, magyar-szlovén határon átnyúló kapacitásépítő együttműködési projektben részt vettünk az Önkormányzat workshopjain és rendezvényein, több alkalommal előadást tartottunk. Részt vettünk a Riverside elnevezésű, magyar-horvát határon átnyúló együttműködésben 2022. április 28-án megvalósult III. Kerka-Mura Vízimű helyszíni lebonyolításában. Fentiekben túlmutatóan a projektekből származó outputokat, eredményeket megosztjuk egymással. Az Önkormányzat által szervezett falu- és tanyagondnok képzésben 2021-ben és 2022-ben oktatói minőségben vettek részt természetvédelmi ór kollégáink.

A hatósági szereplőkkel és önkormányzatokkal folyamatos együttműködésünk van teljes működési területünkön, a balatoni fejlesztési Tanáccsal pedig a Balaton régió tekintetében. Az állami vagyonkezelő szervek közül legszorosabb együttműködésünk Zala megyében a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal van, közös pályázati lehetőségekről is egyeztetünk 2022-ben.

Munkatársaink folyamatosan együttműködnek az Akadálymentes Égbolt megállapodás keretében az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. és az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. munkatársaival a fehérgolya védelemben és a fehérgolya áramutések természetvédelmi kockázatának a csökkentése kapcsán. Kölcsönös képzésekkel is támogatjuk egymás munkáját.

Zala megye természetvédelmi tevékenységeket végző civil szervezeteivel folyamatos az együttműködés, az országos szervezetek közül pedig elsősorban a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel, a WWF Magyarországgal és a Magyar Biodiverzitás-kutató Társasággal van rendszeres kapcsolatunk. Utóbbival együttműködésben került megrendezésre 2021. 06.11-13. között Zalabaksa és Kerkabarabás térségében a számtalan terepbiológust megmozgató XXI. Biodiverzitás Napok. Kutatóintézetekkel és felsőoktatási intézményekkel rendszeres és nagy múltú az együttműködésünk, kiemelendő a szoros partneri viszony Igazgatóságunk és a MATE Georgikon Kar oktatógárdája, doktori iskolája és nappali tagozatos hallgatói között.

Nemzetközi együttműködéseink elsősorban a korábbi határon átnyúló projektjeinkhez és a Mura-Dráva-Duna Határon Átnyúló Bioszféra-rezervátumhoz (MDD TBR) kapcsolódnak. Ausztriában, Szlovéniában és Horvátországban is tartjuk a kapcsolatot állami és civil társszervezeteinkkel. 2022 szeptemberében az ötoldalú bioszféra-rezervátum kihirdetésének első évfordulójára szervezett nagyszabású nemzetközi konferencián vettünk részt Szlovénia és Ausztria határtelepülésein (Gornja Radgona és Bad Radkersburg).

2022 során a bioszféra-rezervátum területével érintett öt tagország szakminisztériumainak jóváhagyásával Ausztria, Horvátország, Magyarország, Szlovénia és Szerbia természetvédelemért felelős állami szervei, egyes vízügyi és erdészeti kezelésért felelős szervezetei, kutatóintézetek és civil szervezeti közös erővel pályázati anyagot készítettek elő az Európai Unió LIFE programjának „Nature and Biodiversity” tematikájú pályázati kiírásának megfelelően. Az öt évre tervezett pályázat célja az öt országon áthaladó három nagy folyó árterületén található közösségi jelentőségű fás és fátlan, vízjárta élőhelyeinek természetvédelmi státuszának javítása, élőhelyek helyreállítása és hosszú távú közös kezelési koncepciók kidolgozása. Magyarországot a területileg érintett Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a hasonló projektekben szintén tapasztalt WWF Magyarország képviseli a tervezett projektben.

Igazgatóságunk három Mura menti holtág vízpótlásának megoldásával, mint élőhely-rehabilitációs tevékenységgel kapcsolódik be a természetvédelmi célú pályázatba. Célterületeink a 2007-ben kihirdetett Mura-menti Tájvédelmi Körzet területén fekszenek, egyúttal Natura 2000 területként a Mura mente (HUBF20043) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részei. A letenyei ártéren fekvő Bodzás-holtág és Hosszúvíz-holtág a Magyar Állam tulajdona, vagyonkezelője a BfNPI. A korábban sikeresen lezárt coopMDD Interreg projekt keretében az e két holtág vízpótlásának helyreállítását célzó vízügyi műszaki tervek elkészültek és engedélyeztetésre kerültek, érvényes vízjogi létesítési engedéllyel rendelkeznek. A szintén magas természeti értékű Tótszerdahelyi-holtág az ártéren kívül helyezkedik el, vízpótlása egy közeli vízfolyásban kiépíthető fenékküszöb kialakításával oldható meg. E holtág önkormányzati tulajdonban van. Továbbá a projekt forrásaiból 2024-2028 között megoldhatóvá válik az eddig három alkalommal megrendezett közösségi esemény, a Kerka-Mura Vízimuri megszervezése a térségben.

A 16 partnerszervezet által előállított pályázati anyag elkészítését a koordinátor WWF Austria koordinálta és nyújtotta be az Európai Unió felé. Igazgatóságunk a pályázathoz elvi támogató nyilatkozatot kapott a Zala Megyei Önkormányzat, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság és Tótszerdahely Község Önkormányzata részéről.

Összeállította: Magyarai Máté, Sinka Gábor és Takács Róbert

Határozati javaslat

A Zala Megyei Közgyűlés elfogadja a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Zala megyét érintő tevékenységéről szóló tájékoztatóját.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Pál Attila, a közgyűlés elnöke